

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Міністерство соціальної політики
України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Дніпропетровська обласна військова
адміністрація**

Дніпропетровська обласна рада

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України

«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності комунального закладу «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради» (далі – заклад, інтернат, ПНІ).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України

визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в інтернатних закладах.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час позапланового відвідування інтернату групою НППМ 25.10.2023 виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребує вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті (додається).

Так, встановлено порушення прав підопічних на життя та безпеку. Зокрема, попри наявність у закладі укриття, персоналом не було організовано евакуацію підопічних, коли під час відвідування НППМ в регіоні було оголошено сигнал «Повітряна тривога!».

У порушення пункту 2.16 розділу III Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, на окремих вікнах житлових корпусів наявні нерозпашні ґрати, що може становити небезпеку для збереження життя підопічних у разі виникнення пожежі.

У ході відвідування група НППМ стала свідком того, як персонал ПНІ перед здійсненням ванно-банних процедур догола роздягав підопічних у коридорі житлового корпусу у присутності інших осіб. Таким чином, грубо порушено право підопічних на повагу до їх гідності і честі, передбачене у статті 28 Конституції України та статті 297 Цивільного кодексу України.

У порушення вимог статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання до затверджених посадових інструкцій медичних працівників не включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження.

Інтернат не має ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, через що не дотримуються організаційні, наукові, технологічні вимоги під час надання належної медичної допомоги. Зазначене є порушенням вимог Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» та Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 285.

Під час вивчення медичної документації встановлено, що медичні картки підопічних («Історія хвороби») ведуться у довільній формі, яка не відповідає встановленій формі медичної картки амбулаторного хворого (форма № 025/о),

затвердженій наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.12.2012 № 110.

У порушення вимог статті 49 Конституції України, статей 7, 38 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, рекомендацій Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (CPT/Inf(93)12-part) (далі – Стандарти КЗК), а також Типового положення про психоневрологічний інтернат (далі – Типове положення), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957, у ПНІ порушується право підопічних на охорону здоров'я та медичну допомогу. Зокрема, встановлено випадки непроведення медичного огляду підопічних, у тому числі вузькопрофільними спеціалістами.

ПНІ порушуються вимоги статей 39¹ та 40 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», якими врегульована таємниця про стан здоров'я та лікарська таємниця. Так, медичні працівники здійснюють щотижневі огляди підопічних для завчасного виявлення інфекційних захворювань та попередження їх поширення під час гігієнічних процедур підопічних у лазні без дотримання їх права на приватність, оскільки такі огляди відбуваються у присутності інших підопічних та працівників закладу, непричетних до процедури.

У медичних картках ВІЛ-інфікованих осіб відсутні форми первинної облікової документації № 030-5/о «Контрольна карта диспансерного нагляду за ВІЛ-інфікованою особою» та форми № 502-1/о «Реєстраційна карта ВІЛ-інфікованої особи». Окрім того документація, яка містить інформацію стосовно захворювання підопічних інтернату на ВІЛ-інфекцію, зберігається у доступному для сторонніх осіб місці. Вільний доступ до зазначеної вище медичної документації не забезпечує конфіденційності інформації про стан здоров'я ВІЛ-інфікованих осіб, що порушує вимоги наказу Міністерства охорони здоров'я України від 05.03.2013 № 180.

У порушення вимог Інструкції про забезпечення гематологічного контролю при лікуванні лепонексом (Клозапіном), затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.1995 № 147, у ПНІ не проводиться гематологічний контроль при лікуванні препаратами, які містять діючу речовину Clozapinum, що може нести загрозу здоров'ю та життю підопічних.

В інтернаті утримуються особи, хворі на вірусний гепатит С (далі – ВГС), проте інформації про їх кількість та отримання ними відповідної терапії медичні працівники не надали, що може свідчити про порушення вимог Стандартів медичної допомоги «вірусний гепатит С у дорослих», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 15.01.2021 № 51. Групою НПМ встановлено, що підопічні з ВГС не отримують необхідного лікування, що може привести до погіршення стану їх здоров'я та поширення зазначеного інфекційного захворювання серед підопічних.

Усупереч Порядку обліку фактів звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів і підрозділів поліції, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства охорони здоров'я від 06.07.2016 № 612/679, зі слів персоналу закладу, медичні працівники, попри фіксацію випадків тілесних ушкоджень у Журналі реєстрації випадків виявлення у підопічних інтернату тілесних ушкоджень, не інформують про такі випадки органи та підрозділи поліції.

У порушення пункту 6 Типового положення у ПНІ відсутнє дієтичне харчування.

Вхід до карантинного приміщення закладу захищений побутовими предметами (мийні засоби, швабри, ганчірки), підготовленими до вивозу використаними медичними шприцями, що порушує вимоги Заходів та Засобів щодо попередження інфікування при проведенні догляду за пацієнтами, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.2020 № 1777.

Закладом не дотримано вимоги ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» (із змінами) (далі – ДБН В.2.2-18:2007) у частині норм житлової площі на особу, внаслідок чого в окремих кімнатах підопічних встановлено перенаселення. Так, підопічні-чоловіки проживали в кімнаті, де житлова площа на особу складала близько 4 м², а не передбачені законодавством 8-10 м².

У порушення пункту 6 Типового положення та розділу IV Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення (далі – Мінімальні норми), затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, підопічні, евакуйовані з іншого закладу соціального захисту населення, не забезпечені у достатній кількості теплим одягом та взуттям.

У окремих приміщеннях житлових корпусів наявний стійкий неприємний запах, що свідчить про низьку якість догляду або неналежні санітарні заходи і прибирання.

У санітарних кімнатах відсутні засоби гігієни та не створено умов приватності при здійсненні фізіологічних процедур, у деяких туалетах не зачиняються двері зсередини, або взагалі двері відсутні, вікна не затоновано, що порушує право підопічних на приватність.

У багатьох житлових кімнатах відсутні необхідні меблі, зокрема шафи, столи, стільці, приліжкові тумби, а наявні меблі застаріли та потребують оновлення, що не відповідає розділу VI Мінімальних норм.

У порушення пункту 34 Стандартів КЗК у закладі, переважно, не створено позитивного терапевтичного середовища, зокрема, зі слів підопічних, їм заборонено впродовж дня перебувати у своїх житлових кімнатах. Окрім того,

на вікнах деяких житлових кімнат відсутні ручки для відкривання, стіни коридорів пофарбовано у темно-зелений колір, при цьому коридори майже не освітлюються, що створює загальну гнітючу атмосферу.

У порушення пункту 8.4.1 ДБН В.2.2-18:2007 у підопічних відсутня технічна можливість здійснювати телефонні дзвінки та користуватися мережею Інтернет через погане покриття на території інтернату. Зазначене може порушувати право підопічних на свободу вираження поглядів, передбачене статтею 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, передбачене статтею 34 Конституції України.

Заклад не пристосований до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007, а саме:

у порушення пункту 8.5.1 ДБН В.2.2-18:2007 заклад не обладнано ліфтами або підйомниками, що унеможлиблює організацію прогулянок для маломобільних та ліжкових хворих підопічних, швидку їх евакуацію у разі потреби;

коридори закладу не обладнані поручнями, що суперечить пункту 6.3.17 ДБН В.2.2-18:2007;

санітарно-гігієнічні кімнати пансіонату не відповідають пункту 6.1.2.4 ДБН В.2.2-18:2007 (таблиця 2) і не доступні для осіб з інвалідністю на кріслах колісних.

Заходи з працетерапії у закладі не організовано відповідно до Методичних рекомендацій щодо організації працетерапії для громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю в закладах /установах системи соціального захисту населення (далі – Методичні рекомендації), затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 26.11.2018 № 1778, а саме: відсутній супровід та медичний контроль заходів, оцінювання ефективності процесу, розподіл учасників працетерапії по групах відповідно до їх стану здоров'я, трудовий режим, а також моніторинг процесу заходів з працетерапії, аналіз інформації про хід і вплив працетерапії, фіксація висновків за результатами занять.

У порушення Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів (далі – Порядок), затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173, у закладі не ведеться облік особистих коштів підопічних, зокрема відсутній журнал обліку та руху коштів за формою згідно з додатком 4 Порядку.

На кожного підопічного закладом не сформовано справи щодо використання коштів, які містять облікову документацію, звернення, акти,

квитанції, товарні та касові чеки, копії виписок із банківського рахунку, відкритого на користь вихованця/підопічного, про рух коштів за звітний період тощо, що порушує пункт 10 Порядку.

У порушення пункту 13 Порядку директором установи не подається звіт про діяльність установи/закладу щодо захисту прав та інтересів вихованців/підопічних, у тому числі щодо збереження належного їм майна та житла, до органу опіки та піклування за місцем перебування вихованців/підопічних, який має подаватися не пізніше 01 лютого щороку.

Групою НПМ також встановлено, що підопічні-жінки, які наразі проживають в ПНІ, були евакуйовані до інтернату з комунального закладу «Володимирівський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради». Від моменту їх евакуації до ПНІ пройшло понад три місяці, однак після конфіденційного спілкування з підопічними можна зробити висновок про складності в процесі адаптації підопічних і необхідність проведення додаткової роз'яснювальної роботи для підопічних персоналом закладу. Так, не всі підопічні розуміють причини, через які вони змушені наразі перебувати в інтернаті, і мають бажання повернутися до комунального закладу «Володимирівський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради».

Окрім того, жінок було евакуйовано до закладу з речами першої необхідності, відтак особисті речі підопічних залишились у комунальному закладі «Володимирівський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради». Інтернат вживав заходів стосовно автоперевезення речей підопічних жінок з комунального закладу «Володимирівський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради», зокрема звертався з листом від 30.08.2023 № 3515/1 до Дніпропетровської обласної ради, однак рішення не прийнято.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за

дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг комунальним закладом «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради», а також у межах здійснення контролю надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Дніпропетровської обласної військової адміністрації.

2. Дніпропетровській обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності комунального закладу «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради»;

вжити організаційних заходів щодо отримання закладом ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, передбаченої Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності»;

розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою усунення недоліків, викладених у звіті.

3. Дніпропетровській обласній раді вжити невідкладних заходів щодо розгляду питання про перевезення особистих речей евакуйованих жінок-підопічних з комунального закладу «Володимирівський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради» до комунального закладу «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради».

4. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

5. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування комунального закладу «Криничанський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради» на 23 арк. у 1 прим.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Федусик Юлія 050 967 95 51

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№10426.2/23/39.2 від 20.11.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 20.11.2023 19:52
5FB77F7B650371D0400000E88D010044560300